

JIMEP

Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives

İNSAN HAKLARI BELGELERİ VE MEVCUT ÇELİŞKİLER

Mehmet ÇETİN¹

ÖZ

Kent İnsan Hakları denildiğinde ilk olarak bir insanın engellenemez ve dokunulamaz hakları, yani doğuştan gelen; eşit, özgür ve onurlu bir yaşam sürme hakları akla gelmektedir. İlk ortaya çıkışından günümüze kadar evrilerek modern halini alan İnsan Hakları, bugün birçok yazılı belge, sözleşme ve hatta kuruluşlarla korunmaya çalışılmaktadır. Fakat bağlayıcı sözleşmeler ve yaptırımlara rağmen İnsan Hakları ihlalleri çok sık görülmektedir. Bu çalışma ile, dünya genelinde olan güncel İnsan Hakları ihlalleri ışığında, yapılan çalışmalarla ortaya çıkan sonuçların çelişkilerine dikkat çekilmek istenmektedir.

Anahtar kavramlar: İnsan Hakları, Eşitlik, Özgürlük, Hak İhlalleri,

Jel Kodu: N90,R00,L38.

CERTIFICATES OF HUMAN RIGHTS AND PRESENT CONSEQUENCES

ABSTRACT

When it's said "Human Rights" it recurs to the mind the unavoidable and untouchable rights which are equality, freedom and to have a glorious life. Human Rights that has become modern shape by evolving from the time it has been discovered to the present day, is being protected by written processes, treaties and also foundations. But in spite of bounding treaties and sanctions, violation of Human Rights is being seen very often. By this study, its meant to receive attention to the conflictions between operations and results in light of the current violations of Human Rights.

Key words: Human Rights, Equality, Freedom, Violations of Rights,

Jel Codes: N90,R00,L38.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, SBE, Kamu Yönetimi A.B.D., Tokat, mehmetcetin85@gmail.com

GİRİŞ

Tarım kültürünün ortaya çıkması ve insanların bir arada yaşamaya başlamasından bu yana, toplumsal sözleşmecî filozofların kavramsallaştırdığı gibi toplumların oluşumunda yönetim bir güce bırakılmış ve bu güçten verilen bu yetkiler karşılığında düzen, güvenlik, refah ve adalet beklenmiştir. Bunları sağladığı sürece de toplum egemen güce itaat edecektir. Pratikte ise tarihten günümüze sıkça görüldüğü üzere güç sahibi olan kişi, kitle, devletin şekli ve yönetim biçimi ne olursa olsun, daha fazla güce meyil göstermiş ve teraziye kendi tarafına doğru bozabilmiştir. Yöneten güçlendikçe yönetilen bazı haklarını kullanamaz hale gelmiş veya bu hakları kısıtlanmıştır.

Toplumların insan hakları bilincine erip bu hakları yöneten güçten zorla almak istemesi esasen insanlık tarihinde önemli olayların sahnelenmesine sebep olmuştur. Magna Carta, Fransız Devrimi ve Osmanlı'da Meşrutiyet hareketleri bunların ilk akla gelen örnekleridir. Özellikle evrensel etkisi olan Fransız Devrimi sonrası batılı toplumlar günümüze kadar gelen süreçte gerçek manada insan hakları ile ilgili önemli anlaşmalar, bildirgeler ve kurallar ortaya koymuş olsalar da çalışmamızın da konusu olan “çelişkiler” işte tam bu noktada görünmeye ve büyümeye başlamıştır.

Birtakım tarihsel süreçleri geride bırakarak bazı önemli hakları elde eden batılı toplumlar, bu hakları adeta yalnız kendilerine ait görmekte ve tarafsız bir şekilde tüm dünya insanları için uygulanması gerekliliğini yalnızca kağıt üzerinde bırakmaktadırlar. Bir İngiliz vatandaşı İngiltere için tek başına dahi çok önem arz ederken Iraklı bir çocuk İngiliz devletince önemsenmemektedir. Bunu batılı devletlerin çoğunun dünya genelinde uyguladıkları politikalarla anlamak mümkündür.

Avrupalı bir insan sekiz saat çalışıp evine dönerken ve bunu belirli haklar çerçevesinde garantiye almışken, Avrupalı şirketlerin Afrika'da çocuk işçileri saatlerce madenlerde çalıştırıp karın tokluğunca ödeme yapmaları bu çelişkileri ortaya koyan yüzlerce örnekten yalnızca biridir. Bu çalışmada insan haklarının ortaya çıkışı ve gelişimi kavramlarla beraber ortaya konulup daha sonra da insan haklarının bizzat bu hakları belgeleştiren devletler ve toplumlarca nasıl çifte standartla uygulandığına dikkat çekilmeye çalışılacaktır.

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde öncelikle insan hakları kavramı ve kavramın ortaya çıkışıyla alakalı kavramlara yer verilecektir. Ardından insan haklarıyla alakalı mevcut çelişkilere değinilecektir.

1.1. İnsan Hakları Kavramı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

İnsan Hakları, geniş kapsamlı bir kavram olmakla beraber, özünde insanın haklarının devlete karşı korunması ve devletin insanın kişiliğini rahatça geliştirmesi için gerekli koşulları sağlaması olarak tanımlanabilir (Taşkan, 2000:4). Aynı zamanda İnsan Hakları; salt insan olma sebebiyle kazanılan özgür, eşit ve onurlu yaşama haklarını koruma ve geliştirmeyi amaçlayan evrensel ilke ve kurallar bütünüdür (Gülmez'den aktaran Demirkaya vd, 2010:12). Birey doğumuyla bu hakları kazanır ve evrensel kurullarla sahip olduğu bu haklar korunur ve geliştirilmeye çalışılır.

Bugünün genel kabulüne göre ilk İnsan Hakları konulu yazı, Babil kralı Hammurabi'ye ait olan Hammurabi Kanunları'dır. Bu kanunlarda adil yargılanma ve eşitlik haklarına vurgu yapılmıştır (Hekimler, 2009:11). Ayrıca Pers kralı Büyük Kiros'un insanlara din özgürlüğü veren, mülkiyet hakkı tanıyan ve Babilli kölelerin serbest olması gerektiğini belirten meşhur Kiros Silindiri, bazı uzmanlarca ilk İnsan Hakları belgesi olarak kabul edilmektedir (Friedman, 2010:3).

İnsan Hakları kavramının sistemli şekilde tartışılmasını Antik Yunan'a kadar dayandırmak mümkündür. O dönemlerde Sokrates, Platon, Aristoteles gibi filozoflar insanın önemini vurgulamakta ve insanın kendini tanıması ve geliştirmesinin önemini anlatmaktaydılar. Değerini ve yeteneklerini bilen insan, elbette ki kendi kendini de yönetme hakkına sahip olacaktı ki; nitekim Antik Yunan'da ilkel de olsa demokrasi yönetim biçimi olmuştur. Toplumunu etkileyen bu filozoflarla aynı dönemde yaşayan sofistlerse "gezgin öğretmenler" olarak tanınmış ve insana verdikleri önemi gezerek herkese anlatmışlardır. Onlara göre insanın rahat, mutlu ve huzurlu yaşaması için yeteneklerinin geliştirilmesi gerekmektedir (Çüçen, 2011:37). Antik Yunan'ın ve hatta onlardan çokça etkilenen Roma medeniyetinin bu sofist düşünceden oldukça etkilendiğini söylersek yanlış olmayız kanaatindeyiz.

Yunanistan şehir devletlerinde ve Roma İmparatorluğu'nda "vatandaş" olarak kabul edilen seçkin kesim, bu düşünce doğrultusunda spor, sanat, siyaset, strateji gibi birçok konuda uzmanlaşmış ve büyük eserler ortaya koymuşlardır. Tabii ki onlara bu kadar zaman ve imkanı sağlayan vazgeçilmez gördükleri kölelik sistemi olmuştur. Böylece bir yanda insana yakışan medeni yaşamı diğer yanda da insanlık onuru ve haklarının ayaklar altına alındığı, çelişkili bir dönem ortaya çıkmıştır.

Türk tarihinde insan haklarının yeri ve önemine değinecek olursak, Orhun Kitabeleri, Kutadgu Bilig gibi önemli eserler bize yeterli olacak bilgiyi vermektedir. Orta Asya Türkleri'nde sistemli bir kölelik olmaması yalnız göçebelikten değil, insana verilen değerden de ileri gelmektedir. Aynı zamanda insan, devlete gücüyle birey özgüğü arasında dengeli bir noktada olmuştur. Orhun Kitabeleri'nde hükümdarın adil ve eşit davranmasından söz ederek, sonraki hükümdarlara öğüt verildiği görülmektedir (Karaman Kepenekci'den aktaran Demirkaya ve ark., 2010: 100). Batı toplumlarında ve Türk tarihinde insan haklarının İlk Çağ'daki durumu genel olarak bu şekilde ifade edilebilir.

İnsan Hakları kavramının en ilkel şekilde var olmasından sonra, günümüzdeki gibi yorumlanması uzun ve sancılı bir süreçle mümkün olabilmiştir. Zamanla ortaya çıkan haklar, uluslararası sözleşmeler ve bildirilerle ancak hukuksal bir niteliğe kavuşmuştur, yine de tam olarak gelişip içinin dolduğu söylenemez (Çeçen, 2000). Dünya tarihinin çok büyük bölümünde görülen ve 19. yüzyıla kadar tüm gücüyle var olan kölelik sistemi, İnsan Hakları kavramının gelişmesine engel olmuştur. Batı medeniyetinin kökeni olarak kabul gören Antik Yunan ve Roma medeniyetlerinde köleler mal statüsündeydi. Hiçbir hakları ve güvenceleri yoktu. Bugün birçok hukuk sisteminin temeli sayılan Roma hukuk sisteminde insanlar "özgür" ve "köle" olarak ikiye ayrılmaktaydı. Sahibi köleyi dövülebilir, hatta öldürebilir, alıp satabilirdi. Köle ancak efendisi onu belirli şartlarda azat ederse vatandaş statüsüne geçebilmekteydi. İnsanlık onurunu çiğneyen bu durum yalnız Roma'da değil, tüm dünyada 19. yüzyıl ortalarına kadar sürdü (Reisoğlu, 2001:3-4).

Felsefi kökeni değindiğimiz gibi ilk çağlara gitse de, esas olarak 17. ve 18. yüzyıllarda gelişen "İnsan Hakları Doktrini" düşüncesi, insanın doğuştan gelen ve devredilemez, dokunulamaz haklara sahip olduğunu belirtmekteydi. Devletin insan üzerindeki baskısını kırmayı amaçlayan bu akım, devletin kendi yarattığı hukuktan önce var olan hukuğa uyması gerektiğini vurgulamış ve saygı duyması gerektiğini dile getirmiştir. Tüm dünyada giderek güçlenen bu akım, nihai olarak Amerikan Haklar Bildirileri ve 1789 Fransız İnsan ve Vatandaş Hakları Evrensel Bildirisi ile ilk resmi açıklamalarına kavuşmuş oldu. (Kapani, 1996:19).

İnsan Hakları'nı bugün uluslararası boyutta garanti altına alan, korunması ve geliştirilmesini düzenleyen üç sacayağı mevcuttur. Bunlar; sözleşmeler, sözleşme dışı belgeler ve organlardır. Sözleşmeler imza ve onay sürecine katılan yahut sonradan imzalayıp bağlayıcılığını kabul eden devletlerce hayata geçirilen metinlerdir (BM Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme). Bu metinler imzalayan devleti bağlamakta ve birey için ihlallere karşı en sağlam güvenceyi oluşturmaktadır. Sözleşme dışı belgeler, genel olarak bildiri, ilke veya kural biçiminde adlandırılan ve bağlayıcılıktan ziyade uluslararası toplumun görüşünü yansıtan belgelerdir (Avukatların Rolüne İlişkin Temel İlkeler). Organlarsa, ortaya konulan sözleşmelerin ve belgelerin yorumlanması, izlenmesini idare eden kuruluşlardır (BM İnsan Hakları Komisyonu Özel Raportörlüğü) (Balcı ve Sönmez, 2001: 89-90).

Bugün dünya genelinde İnsan Hakları'nın en önemli dayanaklarından biri sayılan Birleşmiş Milletler, başlıca kuruluş amaçlarından biri olan "insan hak ve temel özgürlüklerine karşı saygıyı sağlamak ve geliştirmek" maddesi uyarınca çalışmalar yapmış ve ortaya sözleşmeler koymaya çalışmıştır. Karşılaşılan ilk sorun; klasik kişi hakları ve siyasal haklarla, ekonomik, sosyal ve kültürel hakların İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nde olduğu gibi tek metinde mi yoksa iki metinde ayrı ayrı mı ele alınması gerektiği sorusu olmuştur. Netice olarak iki ayrı metin ortaya çıkmış, maddelerin tümüne imza atmak istemeyecek devletlerin de en azından bir sözleşmeye katılmaları sağlanmıştır. Bu şekilde, 16 Aralık 1966 tarihinde ortaya Kişisel ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme diğer bir deyişle "İkiz Sözleşmeler" çıkmıştır. Fakat imzalayan devlet sayısı yeterliliğini sağlayıp yürürlüğe girmeleri 1976 yılında olmuştur (Kapani, 1996:30-32).

Bölgesel olarak ortaya çıkan ve günümüzde bu coğrafyanın en önemli İnsan Hakları sözleşmesi olan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi; Avrupa Konseyi'nin kuruluş amacına paralel olarak hukuk devleti ilkesinin üye ülkelerde uygulanması amacıyla 1953 yılında yürürlüğe konmuştur. Türkiye 1954 yılından bu yana bu sözleşmeye taraftır (Dağı ve Polat, 2004:122). Bu sözleşmenin temel oluşturduğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de sözleşmede imzası olan devletler için bağlayıcı niteliğe sahip bir yargı organıdır.

Günümüzde dünya çapında genel kabul gören İnsan Hakları, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, benzer özellik taşıyan Avrupa İnsan Hakları Bildirgesi gibi önemli metinlerde şu şekilde sıralanmıştır:

- Eşitlik Hakkı
- Can ve Mal Güvenliği Hakkı
- Din ve Vicdan Özgürlüğü Hakkı
- Düşünce ve İfade Özgürlüğü Hakkı
- Ailenin Korunması Hakkı
- Çalışma, Dinlenme ve Grev Hakları
- Konut Hakkı
- Seçme ve Seçilme Hakkı
- Siyasi Parti Kurma Hakkı
- Kamu Görevine Girme Hakkı
- Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Hakkı
- Adil ve Eşit Ücret Hakkı
- İnsan Onuruna Yakışır Bir Yaşam Düzeyine Kavuşma Hakkı
- Yaşama Hakkı
- İşkence ve Kötü Muameleye Karşı Korunma Hakkı
- Kölelik ve Angarya Yasağı
- Adil Yargılanma Hakkı
- Keyfi Yakalanmama ve Savunma Hakkı (Taşkan, 2000:6-8).

Maddelerdeki haklar genel olarak kategorize edilmiş, ayrı ayrı incelenmiş ve iyileştirilmeye çalışılmıştır. Fakat çalışmamızın asıl konusu olan hak ihlallerindeki mevcut durum, imzalanmış bu kadar sözleşme ve yayınlanmış bildiriye rağmen karşımızdadır.

1.2. Mevcut Çelişkiler

Her ne kadar tarihsel gelişim süreciyle beraber güçlü bir kökeni olsa da, İnsan Hakları ihlale en çok uğrayan haklardır. Az gelişmiş ya da gelişmemiş ülkelerde, antidemokratik yönetimlerde bu ihlaller normalmiş gibi görünmektedir fakat daha da dikkat çekici olan; bu hakların belgelenip, korunmasına öncülük eden devletlerin günümüzde kendi tavırlarıyla çelişen uygulamalarını görmekteyiz.

Küresel köy halini almış dünyanın en büyük problemlerinden biri, küresel çapta terörizm ve buna karşı ortaya çıkan ve antidemokratik yolları içinde barındıran devlet tutumlarıdır. Çalışmamızda en güncel örneklerle açıklayacağımız bu durum, İnsan Hakları ihlallerinin en demokratik görünen devletlerde bile ne boyutlara gelebileceğini gösterecektir.

İnsan Hakları kavramını yalnızca bir ülkenin iç işleri olarak görmek, ihlal yapıldıysa, bu durumun yalnızca ihlalin yaşandığı ülkeyi bağladığını düşünmek büyük bir yanlış olmakla birlikte pratikte büyük sorunlara yol açmaktadır. İnsan Hakları'na saygısı olmayan ülkelerin dış ülkelerle de ilişkilerini savaş temeline dayandırdıkları görülmüştür. Küreselleşen dünyada bireyin hakları oldukça önemli yere sahiptir. Çünkü bir ülkede yaşanan hak ihlalleri, o ülke ile sınırlı kalmayıp sosyal, kültürel ve siyasal bağlantıları olan diğer ülkelere de sıçramaktadır. Haklarına tecavüz edilen kitleler, önce kendi ülkeleri için sonra da diğer ülkeler için dolaylı problemlere yol açmaktadır. Bugün dünya genelinde 50 milyonu aşkın zorunlu göç etmiş insan bulunmaktadır. Bu insanlar, istikrarsız şekilde dünyaya yayılmakta ve tahmin edilemeyecek sosyal ve siyasal problemlere neden olmaktadır. Bu yüzdendir ki; İnsan Hakları her anlamda evrensel bir öneme sahiptir ve korunması, geliştirilmesi tüm ülkelerin sorumluluğundadır (Dağı ve Polat, 2004: 61).

Yakın tarihte bu haklara saygı duymayan Nazi Almanya'sı, Bolşevik Rusya, Britanya İmparatorluğu ve Fransa gibi ülkeler dünyayı savaştan savaşa sürüklemiş ve kendi ülkelerinde veya sömürgelerinde katliamlara imza atmışlardır. Bu durumun altını çizerek şekilde, 1993 yılında toplanan Dünya İnsan Hakları Konferansı, uluslararası barış ve güvenlik ile insan hakları ve hukuk devleti kavramlarının arasındaki kritik bağlantıyı teyit etmiştir (<http://www.un.org/rights/HRToday/hrconfl.htm>).

İnsan Hakları'nın bazı durumlarda kısıtlanabilmesi veya tamamen askıya alınabilmesi mümkündür. Fakat bu durumlar olağanüstü haller olmalı, savaş, terör vb. nedenler ülkeyi tehdit etmelidir. Bu duruma rağmen "dokunulamaz haklar" olarak kategorize edilen "yaşama hakkı, işkenceye maruz bırakılmama, suç sayılmayan fiilden hapse atılmama" gibi haklara hiçbir koşulda dokunulamamakta ve bu hakların ihlaline göz yumulmamaktadır (Kapani, 1996:115-116).

İnsan Hakları'nın ihlal edildiği az gelişmiş ülkeler ve bu hakları garanti altına almada başrol oynayan büyük ülkelerden kısaca bahsetmiştik. Kapani'ye göre az gelişmiş ülkelerde bu hakların ihlal edilmesi, daha doğrusu ortada hak diye bir durumun olmaması yalnızca hak kavramının batılı bir kavram olmasından değil, bu ülkeleri yöneten diktatörlerin bu hakları insanlara bir lüks olarak görmesindedir. Kaynaklarının yetersizliğinden dolayı gelişmiş ülkeler kadar hak kavramına oturmamış devletlerin, yine de en azından yaşama hakkı, işkence ve kötü muameleye uğramama hakkı, savunma hakkı ve keyfi tutuklanmama hakkı gibi bazı hakları vatandaşlarına vermemesinde herhangi bir bahane olamaz (1996:109).

İnsan Hakları kavramının içinin doldurulmasında başrolde bulunmuş, bu hakları koruyan ve geliştirmeye çalışan kuruluşların ortaya çıkmasında öncülük etmiş "demokratik ve gelişmiş hukuk devletlerine" de değinmemiz gerekmektedir. Biraz daha geriden yola çıkarak günümüz örneklerine gelecek olursak; İngiltere'nin Hindistan üzerinden çekilmesi çok yakın bir geçmişte yaşanmıştır. Batılı gelişmiş bir devlet, doğulu gelişmemiş bir devleti insan ve diğer kaynaklarını sömürmek yoluyla kısırcasında tutmuştur. Fransa, Kuzey Afrika ülkelerindeki insanları topluca Fransa'ya getirip köleler gibi metro inşaatlarında kullanmış ve binlercesinin ölümüne neden olmuştur. Almanya'da Hitler nasyonel sosyalizmde Yahudilere neler yapıldığı bilinmektedir. Yine İtalya'da Mussolini kurduğu faşizan rejimde, muhalif olan herkese ağır karşılık vermiş ve insan haklarını hiçe saymıştır. Bahsi geçen olayların en eski 50-60 yıl önce yaşandığını düşünenecek olursak, felsefi olarak gelişimi batı toplumlarında olsa da İnsan Hakları'nın bugünkü halini alması pek de kolay olmamıştır diyebiliriz.

Bugün halen insanlık onuruna yakışmayacak şekilde muameleye maruz kalan insanların sayısı milyonları bulmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde patlak veren son olayda, Amerikan Senato'su yayınladığı raporda Amerikan İstihbarat Örgütü CIA'nın 11 Eylül olaylarından sonra çeşitli işkence metotlarını kullandığını ve kongreyi, adalet departmanını ve G.W.Bush'u bu işkence metotlarının etkinliği konusunda yanlış bilgilendirdiğini belirtti. Bunun üzerine CIA kapsamlı bir savunma hazırlamak zorunda kalmıştır (<https://www.aclu.org/national-security/senate-torture-report-and-cia-reply-foia>). Rapor üzerine harekete geçerek araştırmaya başlayan Britanya Parlamentosu Güvenlik ve İstihbarat Komitesi, benzer durumların kendi haber alma örgütlerinde yaşanıp yaşanmadığıyla ilgili

kapsamlı inceleme başlattıklarını bildirmiştir (<http://www.theguardian.com/us-news/2/dec/17/cia-torture-report-uk-inquiry-redactions>). Guantanamo'daki hapishanede mahkumlara yapılan işkenceler, oradaki askerlerin mahkumlara karşı muamelesi daha evvel de basına sızmış ve tüm dünyada yankı uyandırmıştı. Fakat malesef bu insan hakları ihlalini yapan, dünyanın büyük devletlerinden biri olunca, Irak veya Suriye'dekiler kadar yaptırım getiren tepki toplamamaktadır.

Dünyanın lobi faaliyetleri açısından en önde gelen devletlerinden biri olarak kabul edilen İsrail, Filistin toprakları üzerinde yürüttüğü sistemli devlet terörü ile, orada yaşayan halkın neredeyse tüm haklarına şerh düşmektedir. Keyfi tutuklamalar, uzun tutukluluk süreleri, sivillerin öldürülmesi, insani yardımları engelleme gibi birçok faaliyeti günümüzde sürdürmektedir. Aynı zamanda Kudüs şehrinde yaşayan Araplara geçici pasaportlar dağıtılarak, orada kalıcı olmadıkları psikolojisini hakim kılmış, konut yapma haklarını inanılmaz zor şartlara bağlayarak ellerinden almış ve insanları Kudüs'ü terketmek ya da kaçak ev yapmak arasında karar vermeye zorlamıştır (<http://filistin-gazze.ihh.org.tr/tr/main/publications/rapor/4/kudus-sehrine-israilin-ihlal-ettigi-insan-ha/92>).

Son günlerde en çok konuşulan olaylardan biri de İsrail askerlerinin müslümanlarca kutsal kabul edilen Mescid-i Aksa'ya baskın düzenleyip, camiyi talan etmeleri olmuştur. Kendi topraklarında ibadet özgürlüklerini dahi kullanamayan insanlar, cami içerisinde asker postaliyla ezilmişlerdir (<http://www.haberler.com/israil-gucleri-mescid-i-aksa-nin-mihabini-6657761-haberi/>). Birleşmiş Milletler'in kararlarına, uluslararası geçerliliği olan sözleşmelere kulak asmayıp sistemli şekilde İnsan Hakları ihlaline devam eden İsrail'e de yaptırım uygulayabilen bir güç şuan ortada yoktur.

SONUÇ

Bugüne varana kadar İnsan Hakları kavramı birçok evreden geçmiş, üzerine çok şey katılarak içi dolmuş ve anlamlı hale gelmiştir. Bundan bin yıl önce, bir insan hayatı dünya genelinde hem teoride hem pratikte çok önemli değilken, hayat dedikten sonra diğer hakları saymaya ihtiyaç görmemekteyiz, bugün geline noktada sözleşmeler, bildiriler ve ilgili kuruluşlarla bu haklar güvence altına alınmıştır. Bin yıl öncesine göre en azından teorik olarak, insanın değerini bilen, vazgeçilmez haklara sahip olduğunu düşünüp bu hakları sağlayarak koruyan devlet mantığı genel olarak geçerlidir. Fakat pratiğe bakacak olursak, hem doğuda hem batıda, gelişmiş ya da az gelişmiş, demokratik ya da otoriter ülkelerin önemli bir kesiminde bu haklara samimi olarak saygı gösterilmediğini görmekteyiz.

Çin'in Doğu Türkistan'daki nükleer denemeleri o bölgede yaşayan insanları ve hatta doğacak çocuklarını etkilemekte ve yaşam haklarını gasp etmektedir. İran'da kadın olmak neredeyse başlı başına bir suçtur. Hele ki kimsesiz bir kadının haklarını savunacak bir mekanizma gelişmemiştir ve bu kadınlar "muta" denen sistem içerisine kaçınılmaz olarak çekilmektedir. Ülkemizde insanlar yalnız köşe yazılarından dolayı hapse girebilmektedir.

Düşünce ifade özgürlüğü hakkı, neredeyse hiçe sayılmaktadır. Almanya'da yaşayan Türk nüfusun aile içinde de Almanca konuşmasına ilişkin garabet bir yasa çıkarılması önerisini verebilecek kadar hak ve hukuktan biber kimseler, böyle büyük ülkelerde makam sahibi olmaktadır. İngiltere, BM kararlarına zıt olarak istediği ülkeyi işgal eden ABD ile ortak hareket etmekte, orada çığnenecek İnsan Hakları'nı değil de, petrol ve stratejik menfaatlerini düşünmektedir. Amerika ise, birçok hak girişiminde önemli role sahip görünmekteyken, bu ihlalleri belki de en çok ve açık şekilde yapan ülke konumundadır. Demokrasi dağıtmak adına, insanların özgür ve onurlu yaşama haklarını kısıtlamak ya da yok etmekte sakınca görmemektedir.

Aslına bakıldığında, saydığımız ülkelerin genelinde, özellikle Avrupa ülkelerinde kendi halklarına karşı olumlu ve haklara saygılı yönetim görülmektedir. Fakat menfaatleri doğrultusunda diğer ülke vatandaşlarına 2. sınıf insan muamelesi de yapabilmektedirler. O halde çalışmamızın başında belirttiğimiz üzere, bir ülke kendi vatandaşının haklarını gasp ediyorsa bu yalnızca o ülkenin sorunu değil, dünyanın sorunudur. Çünkü bu hak ihlallerinin sonuçları evrensel olmaktadır. Bunun tersi de geçerlidir diye düşünülebilir kanaatindeyiz. Bir ülke yalnız kendi vatandaşlarının haklarına saygılı olup, dış politikada ilk çağ yöntemleri uygularsa bu daha direkt olarak evrensel sorunlara yol

açabilir. Nitekim dünyanın bugünkü hali de bu tezimizi doğrular niteliktedir. Ülkelerin menfaatlerini düşünmeleri ve bu uğurda çalışmaları doğaldır fakat bu politik süreçte tüm insanlığın "dünya vatandaşı" olarak görülmesi, ve haklarına bu şekilde saygı gösterilip, konuya bu şekilde yaklaşılması mevcut olan çelişkileri azaltacak bir yöntem olarak görünmektedir.

KAYNAKÇA

- Balcı, M. ve Sönmez, G., (2001), Temel Belgelerde İnsan Hakları, Danışman Yayınları, İstanbul.
- Çeçen, A., (2000), İnsan Hakları, Savaş Yayınları, Ankara.
- Çüçen, A. K., (2011), İnsan Hakları, MKM Yayıncılık, Bursa.
- Dağı, İ ve Polat, N., (2004), Herkes İçin Demokrasi ve İnsan Hakları, Liberte Yayınevi, Ankara.
- Demirkaya, H, Mentiş Taş A, Duman D., Girgin Mustafa, Ercan R., Gündüz Samettin, Şehirli Y. Atilla, Çakmak D., (2010), İnsan Hakları Ve Demokrasi, Editör:Recep Ercan, Lisans Yayıncılık, İstanbul.
- Friedman, Michael Jay., (2010), "Nihayet Özgürüz - Abd'de Sivil Haklar Hareketi", Abd Dış İşleri Bakanlığı Uluslararası Bilgi Programları Dairesi.
- Hekimler, A., (2009), "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin Kabul Edilişinin 60. Yıl Dönümünde Taşdığı Anlam Ve Önemi", Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Metinleri, Sayı:2
- <http://filistin-gazze.ihh.org.tr/tr/main/publications/rapor/4/kudus-sehrinde-isailin-ihlal-ettigi-insan-ha/92> - et:18.12.2012
- <http://www.haberler.com/israil-gucleri-mescid-i-aksa-nin-mihrabini-6657761-haberi> - et:18.12.2012
- <http://www.theguardian.com/us-news/2014/dec/17/cia-torure-report-uk-inquiry-redactions> - et:18.12.2012
- <http://www.un.org/rights/HRToday/rconfl.htm> - et:16.12.2012
- <https://www.aclu.org/national-security/snate-torture-report-and-cia-reply-foia> - et:18.12.2012
- Kapani, M., (1996), İnsan Haklarının Uluslararası Boyutları, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Reisoğlu, S., (2001), Uluslararası Boyutlarıyla İnsan Hakları, Beta Yayınları, İstanbul.
- Taşkan, Y. Z., (2001), İnsan Hakları Temel Bilgiler ve Belgeler, Tokat.